

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon

Mari Olsen, 61 26 60 60

Uttalelse til søknad om midlertidig utfylling i Lågen og reparasjon av Randklev vegbru, Ringebru kommune - Ref.: Høringsuttalelse 202417480

Bakgrunn

Vi viser til brev fra NVE datert 16.10.24 med høring av søknad om midlertidig utfylling og reparasjon av Randklev vegbru. Søknaden er datert 10.10.24, og er sendt fra Rambøll på vegne av Innlandet fylkeskommune til NVE som en konsesjonssøknad. Uværet «Hans» i august 2023 førte til stor erosjon rundt Randklev-bruene i Ringebru. Den vestre pilaren til Randklev vegbru (Fv. 2532) ble undergravd og hele overbygget ble forskjøvet både sideveis og vertikalt. Vegbrua har vært stengt for all trafikk siden flommen i 2023, og det er viktig for lokaltrafikken at skadene utbedres og at den kan gjenåpnes for trafikk. For å oppnå dette må vestre fundament istandsettes og sikres mot erosjon for fremtidige flommer. Arbeidene som skal pågå høst og vinter 2024/2025 består av:

- Etablering av anleggsområde med midlertidig anleggsvei og etablering av midlertidig fylling i Gudbrandsdalslågen.
- Etablering av spunt rundt pilar.
- Midlertidig understøttelse av bruoverbygning.
- Utgraving innvendig i spunt.
- Fjerning av eventuell gjenstående forskaling og løs betong på pilarfundament.
- Armering og utstøping innvendig i spunt rundt fundament.
- Riving av topp på pilar i naturstein.
- Armering, forskaling og støping av kappestøp for pilar.
- Reposisjonering av bruspenn og montering av brulagere.
- Kapping av spunt.
- Tilbakefylling og plastring rundt fundament.
- Fjerning av midlertidig fylling i Gudbrandsdalslågen.
- Reetablering av terreng og kantvegetasjon etter at midlertidig anleggsvei er fjernet.
- Tiltak i forbindelse med kompenserende og avbøtende tiltak (plan videreføres fra prosjektet med jernbanebrua).

Søknaden inneholder i tillegg vurderinger av hvordan arbeidene vil påvirke hydrauliske og økologiske forhold, avbøtende tiltak, og oppfølging og overvåkning. Oppstart er planlagt i siste halvdel av november 2024, og tiltaket forventes ferdigstilt i april 2025.

Vår vurdering

Randklev vegbru har vært stengt for all bil- og persontrafikk siden flommen «Hans» i 2023. Omsøkte stabiliserings- og reparasjonsarbeider er nødvendig for å igjen kunne slippe trafikk på brua. Fylkesvegbrua knytter sammen Ringebu sentrum og vestsida av Lågen, og det har over lengre tid vært belastende for de som har fått betydelig lengre reisetid pga. omkjøring. Statsforvalteren ser at det vil få stor betydning lokalt å igjen kunne åpne brua for trafikk, og at det er viktig å gjennomføre tiltak slik at brua ikke blir påført ytterligere skade ved neste flom. Vi vil her uttale oss til konsesjonssøknaden med utgangspunkt i våre ansvarsområder:

Behov for dispensasjonsbehandling etter plan- og bygningsloven

Vi registrerer at det i konsesjonssøknaden til NVE fra Innlandet fylkeskommune datert 10.10.2024 i kap. 3.7 er gitt en beskrivelse av plansituasjonen med vedtatte arealformål og hensynssoner. Det går videre fram av samme kapittel at det er søkt om midlertidig dispensasjon, jf. pbl § 19-3. Statsforvalteren savner ei samordning i tid av de to prosessene, etter vannressursloven og plan- og bygningsloven, slik det f.eks. ble gjort for Randklev jernbanebru. Vi ser at de vassdragsfaglige temaene og forhold etter vannressursloven er dominerende her, men det ville nok tjent saken og forenklet den samlede behandlingen dersom vassdragshensyn og hensyn til avvik fra vedtatt plan ble sett i sammenheng.

Vi antar at det blir lagt opp til behandling av dispensasjonssøknad på et senere tidspunkt. Statsforvalteren forsøker å gi tilbakemelding på tema som kan være relevante i en ev. senere dispensasjonsbehandling i dette brevet. Vår tilbakemelding skal likevel ikke oppfattes slik at den fritar for senere dispensasjonsbehandling eller at vår uttalelse til dispensasjonsbehandling allerede er gitt. Ideelt sett kunne vi ønsket oss gjenbruk av riggområder fra arbeidet med gjenoppbygging av Randklev jernbanebru. Men vi ser at anleggsarbeidene for vegbrua drives fra motsatt side av Lågen som arbeidene med jernbanebrua og at dette sannsynligvis gjør slik gjenbruk lite hensiktsmessig.

Forurensning

Forurensningsrisikoen knyttet til tiltakene som er beskrevet i søknaden er i all hovedsak knyttet til anleggsfasen og vil være midlertidige. Det framgår av søknaden at det i arbeidet ikke vil brukes mindre steinfraksjoner, og at det vil være minimalt med finstoff knyttet til de steinmassene som skal brukes. Det forutsettes også at ev. anleggsvann fra betongarbeid kontrolleres og håndteres forsvarlig for å ivareta vannmiljøet. Vi mener også at NVE bør stille krav i konsesjonen som sikrer at alle typer masser som brukes er rene masser. Det vil si at de ikke skal inneholde forurensning, avfall eller fremmede arter. Det er viktig at de lagres flomsikkert.

Vanlig forurensning fra midlertidig anleggsvirksomhet er i utgangspunktet tillatt, jf. forurensningsloven § 8 punkt 3. I dette tilfellet er vår vurdering at forurensning knyttet til arbeidet i vannstrengen i tillegg vil bli tilstrekkelig ivaretatt gjennom NVEs konsesjon og ev. tiltaksplan for tiltak i forurenset grunn. Tiltaket krever derfor ikke regulering etter forurensningsloven.

Hensynet til fisk og flommark

Området ved og nedenfor Randklev-bruene er ett av få begrensede gyteområder for storørret i Lågen, og området fra bruene og ned til nordspissen av Gåsøya er kjerneområdet i gyteområdet. Lågen er den største og viktigste gyteelva for storørret fra Mjøsa og Losna, og Mjøsa med Lågen er landets mest verdifulle storørretvassdrag og har svært stor nasjonal verdi. Det ligger også områder med åpen flomfastmark og flomskogsmark både på Gåsøya nedstrøms brua, men også mellom Vålas utløp og vegbrua, rett oppstrøms vegbrua. Dette er naturtyper som er henholdsvis nær truet og truet på Norsk rødliste for naturtyper, og hvor det er kartlagt flere rødlistede arter av vegetasjon.

Lokalitetene er en del av et sammenhengende flommarksmiljø i Midt-Gudbrandsdalen, der verdiene er sterkt knyttet til veksling mellom erosjon, sedimentasjon og flompåvirkning.

Vi legger til grunn at arbeidene på jernbanebrua forrige sesong medførte betydelig rekrutteringsskade på storørret i gyteområdet rundt bruene. At arbeidene med vegbrua nå kommer til å berøre enda en årsklasse mener vi er svært uheldig, men ikke til å komme unna siden man ikke klarte å samordne de to prosjektene. Det måtte også hogges i den svært verdifulle flomskogsmarka på Gåsøya som et akuttiltak for å få opp en gravemaskin som satt seg fast i området. Arbeidet med avbøtende og kompenserende tiltak, både fra Bane NOR og Innlandet fylkeskommune, er derfor svært viktig for å bøte på både midlertidig og permanent skade på funksjonsområdet rundt Randklev-bruene. Vi kommer tilbake til dette i avsnittet lengre ned.

I forbindelse med sikring av jernbanebrua har fundamentene til begge Randklev-bruene og elvebunnen i området blitt erosjonssikret med fyllinger og store blokkstein som dekker et areal på omtrent 5000 m². Dette har medført irreversibel skade på gyteområdet for storørret, og slik sett har skaden allerede skjedd på elvebunnen der det nå skal gjøres arbeider rundt pilaren i akse 2 og 3. Deler av denne erosjonssikringen må fjernes og legges til side, for så å bli lagt ut igjen når arbeidet er utført. Når det kommer til midlertidig fylling, ligger deler av denne utenfor det området som allerede er dekket av erosjonssikring. Dette betyr at man vil påvirke en del av gyteområdet som det ikke tidligere har blitt gjort inngrep i. Det beskrives i søknaden at utfyllingen ikke vil føre til varige endringer for området den berører, da det skal tilbakeføres til opprinnelig situasjon. Det skal brukes grove fraksjoner, som vil forenkle fjerning av masser etter ferdigstilt sikring. Statsforvalteren er opptatt av at dette området ikke får redusert verdi som gyte- og oppvekstområde etter at midlertidig fylling er fjernet. Tiltakshaver må derfor ha kontroll på nå-situasjonen, slik at elvebunnen kan istandsettes til slik den var. Vi ser ikke at søknaden omtaler bruk av duk e.l. for å hindre at finere masser fra fyllingen ikke havner i vassdraget. Det er mulig massene som skal brukes i fyllingen er for grove og gjør duk unødvendig, men behovet bør uansett avklares.

Det er også viktig at midlertidig fylling og sikring av pilar i akse 2 og 3 ikke fører til at det oppstår varige endringer i elveleiet som kan redusere det resterende områdets funksjon som gyteområde permanent. Det ligger også et område med åpen flomfastmark på Gåsøya som kan bli påvirket dersom endringene i vassdragets strømningsforhold skulle bli særlig store. Slik vi forstår de hydrauliske simuleringene, vil området som har risiko for økt hastighet og skjærspenning grunnet midlertidig fylling ha en begrenset utstrekning. Store deler av området som blir mest påvirket er allerede plastret med stor stein, og lengre ned i vassdraget jevner forholdene seg ut, slik at naturtypene, samt gyte- og oppvekstområdene ved blant annet Gåsøya i liten grad vil bli påvirket av økt strømningshastighet og erosjon. For permanent situasjon planlegges fyllingen rundt pilaren å ligge i noenlunde samme høyde som dagens plastringslag. Dette vil påvirke strømforholdene lokalt rundt fundamentet, men sannsynligvis ikke påvirke hverken vannstand eller hastigheter ellers. Statsforvalteren mener de hydrauliske simuleringene svarer ut det som er nødvendig, og ser at den negative påvirkningen i all hovedsak er knyttet til anleggsfasen. Det vil også være viktig å redusere finstofftransport så mye som mulig, av hensyn til det resterende gyteområdet nedstrøms bruene.

Kantvegetasjon

Det blir nødvendig å fjerne noe kantvegetasjon for å kunne etablere adkomstveg ned til fylling og arbeidsområde i elva. Kantvegetasjonen består av et ca. 15 meter vegetasjonsbelte ned mot Lågen. Det er ikke registrert rødlistearter eller andre kjente verdier knyttet til kantvegetasjonen. Tiltaket vil påvirke kantsonas økologiske funksjon negativt, men påvirkningen anses å være midlertidig, da det skal legges til rette for naturlig reetablering etter at tiltaket er gjennomført. Statsforvalteren ønsker å presisere at all kantvegetasjon anses som verdifull, og lagres sammen med topplaget for å kunne

gjenopprettes etter gjennomført tiltak. Det er derfor viktig at rotsystemer, stubber, mindre trær og busker bevares og gjenbrukes i revegeteringsprosessen. I etableringsfasen bør løsmasser og ung vegetasjon i kantsonen beskyttes mot flomerosjon.

Avbøtende og kompenserende tiltak

Det er i søknadens kapittel 5 skissert avbøtende tiltak som skal redusere de negative konsekvensene av tiltaket. Statsforvalteren mener dette er gode tiltak, men savner at det også omtales istandsetting av elvebunnen der midlertidig fylling skal ligge (den delen som ikke allerede er dekket av Bane NOR sin erosjonssikring). I kap. 2.4 om etablering av fylling i Lågen står det at elvebunnen allerede er erosjonssikret i forbindelse med arbeidet med jernbanebrua, og i kap. 4.2 står det at opprinnelig situasjon mtp. bunnssubstratet forventes å være gjenopprettet etter tiltaket. I figur 2.2 ser det ut til at mye av midlertidig fylling kommer til å ligge utenfor det arealet som allerede er erosjonssikret med stor stein, og vi mener det må tas høyde for behov for istandsetting hvis dette er nødvendig. Det er viktig at den midlertidige fyllinga ikke medfører varig reduksjon i funksjon for det som er igjen av gyte- og oppvekstområde rundt bruene. Vi regner med dette følges opp gjennom den oppfølgende kartleggingen som skal verifisere funksjon og substratkvalitet, som beskrevet i kap. 6.2.

I forbindelse med Randklev jernbanebru ble det utarbeidet en plan for kompenserende og avbøtende tiltak. Denne planen skal videreføres i vegbru-prosjektet, og vi går ut fra at fylkeskommunen og Bane NOR samarbeider og finner ut av ansvarsfordelingen. Flere tiltak som følger av planen er allerede gjennomført av Bane NOR, blant annet etablering av vandringskorridorer for svaktsvømmende arter på vestsiden og i midten, og nå sist vandringskorridor langs østsiden av elveløpet med anleggelse av øy og «fiskekanal» nedstrøms bruene. Det er viktig at fylkeskommunen følger opp vandringskorridorene, og etablerer/reetablerer vandringskorridorene på vestsida og i midten (tiltak 3 og 4) hvis disse berøres eller ikke er gjennomført forbi fylkesvegbrua. Videre er det viktig at overvåkning og undersøkelser i sesongene som kommer gjennomføres (tiltak 7 og 8).

Støyhensyn i anleggsarbeidet

Det ser ut til at det ligger to boligenheter (gbnr 122/12 og 122/2) ned mot Lågen ganske nær planlagt anleggsområde. Avstanden er anslagsvis 100 til 150 m. Vi ser at det sannsynligvis også ligger to eller tre boliger til nokså nær anlegget, innenfor en radius på 500 m. Statsforvalteren minner om føringer i kap. 6 om bygge- og anleggsstøy i Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2021). Det er her fastsatt anbefalte støygrenser for utendørs bygge- og anleggsvirksomhet over 6 måneder. Dersom bygge- og anleggsperioden er kortere, kan det aksepteres inntil 5 dB høyere støynivå på dagtid og kveld (men ikke på nattestid).

Vi ser at støy fra spunting er nevnt i kap. 4.1 i konsesjonssøknaden for permanente tiltak, men her kun skissert tilpasning for akvatiske organismer. Tilsvarende er heller ikke støy for bolig eller andre støyfølsomme bruksformål nevnt i kap. 5 om avbøtende tiltak. Statsforvalteren lurte på om avklaring av støy på ev. støyfølsomme bebyggelse, slik det er definert i støyretningslinje T-1442/2021, er tenkt avklart i en etterfølgende dispensasjonssak? I så fall bør dispensasjonssaken behandles ferdig før anleggsarbeidet starter. Avbøtende tiltak dersom det viser seg at støy fra anlegget overskrider anbefalte grenseverdier kan være skjerming, tilpasning av tidspunkt for støyende virksomhet eller varsling samt også tilbud om alternativ overnatting dersom støyende arbeid utføres på nattestid.

Konklusjon

Statsforvalteren mener det er svært uheldig at arbeidene med vegbrua kommer til å berøre enda en gytesesong for storørret. Dette fordi området rundt Randklev-bruene ble utsatt for stor påvirkning forrige sesong, samt at storørret-bestandene i Mjøsa og Lågen med sideelver er sårbare og under

sterkt press. Gitt den lokale samfunnsmessige betydningen av Randklev vegbru, samt faren for ytterligere skader på brua ved neste flom, vil vi likevel ikke motsette oss at det blir gitt konsesjon til nødvendige arbeider ved vegbrua. For å begrense skadevirkningene på andre interesser ber vi om at det stilles følgende vilkår i tillatelsen:

- Midlertidig fylling skal være fjernet fra vassdraget innen 30.04.25.
- Alle tilførte masser i elva skal fjernes fra vassdraget når midlertidig fylling fjernes.
- Det må stilles krav om tilstrekkelig beredskap jf. søknadens kap. 5.5, som sikrer at vannføringsprognoser følges og at midlertidig fylling tas inn/reduseres dersom det varsles flom større enn 500 m³/s.
- Dersom det oppstår endringer i elveleiet, må det settes tilbake slik det var før tiltaket ble iverksatt.
- Tiltakshaver må sikre god dokumentasjon av tilstanden på elvebunnen før tiltaket iverksettes, og området som blir påvirket av midlertidig fylling må istandsettes til slik det var før arbeidene startet. Det området som ikke allerede er berørt av erosjonssikring skal ikke få redusert kvalitet som gyte- og oppvekstområde for storørret.
- Alle typer masser som brukes i prosjektet skal være rene masser. Det vil si at de ikke skal inneholde forurensing, avfall eller fremmede arter. Det er viktig at de lagres flomsikkert. Tilsvarende må anleggsmaskiner kontrolleres slik at de ikke bringer fremmede arter inn eller ut av anleggsområdet.
- Plan for kompenserende og avbøtende tiltak må videreføres for vegbru-prosjektet.

Vedtak etter vannressursloven § 11 (kantvegetasjon)

Statsforvalteren gir Innlandet fylkeskommune dispensasjon etter vannressursloven § 11 tredje ledd til nødvendig, midlertidig fjerning av kantvegetasjon ved Randklev vegbru i forbindelse med de omsøkte tiltakene. Det forutsettes at det legges til rette for naturlig reetablering av stedegen kantvegetasjon, og at dette følges opp i etterkant for å sikre at en revegetering faktisk skjer.

Vedtaket kan påklages til NVE innen tre uker etter at brevet er mottatt. En ev. klage skal sendes om Statsforvalteren.

Med hilsen

Tore Pedersen (e.f.)
avdelingsdirektør

Mari Olsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Kristin Haugen, NVE
INNLANDET FYLKESKOMMUNE
RINGEBU KOMMUNE
RAMBØLL NORGE AS

Postboks 4404 Bedriftssenteret
Hanstadgata 4
Postboks 427 Skøyen

2325 HAMAR
2630 RINGEBU
0213 OSLO